

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Vasquez Italia*
Cím: *Hogyan halt meg Ney Dávid?*

Forrás: *Pesti Napló*

Mp. 1934 sept. 16.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

Hely

Idő

Személy

92

Ney Dávid

"1934"

Hogyan halt meg Ney Dávid?

Márkus Dezső főzeneigazgató úr, az én kiváló kollégám és nagyrabecsült barátom, a *Pesti Napló* mult keddi számában »legendának« nevezte előadásomat a nagy Ney Dávid tragikus végéről, hogy nem »hasadt meg a szíve«, tapasztalt méltatlanságok és kegyetlenségek következtében, hanem mindentől függetlenül rendes tüdőgyulladásban halt meg. Csak most válaszolhatok, mert ki kellett keresnem évtizedekre visszanyúló gyűjteményemből — (ereklyeként őrzött mindenfajta emléket egykori kollégáimról) — a Ney Dávid tragikumára és halálára vonatkozó adatokat. Meghatottan nézem az elsárgult újságkivágásokat és kérem, szíveskedjék az én kitűnő kollégám cáfolatával szemben az Önök lapjának, a *Pesti Napló*-nak akkori tudósítását (1905 szeptember 1.) leközzölni, Ney Dávid haláláról. A hasábközt elfoglaló tudósítás így kezdődik:

»A magyar művészetnek nagy halottja van: Ney Dávid, az Operaház világhírű basszistája ma reggel hirtelen meghalt.« — Majd terjedelmes életrajz és a megdicsőült művészetének méltatása után így folytatja a cikk: »A művész ezelőtt hat héttel Reichenhallba utazott feleségével, majd Ischlbe ment, ahonnan hétfőn tért vissza. Tegnap délelőtt ellátogatott az Operaházba, ahol kedélyesen elbeszélgetett. Egyszerre azonban hirtelen rosszul lett és ájultan esett össze. Irsai tanár, az Operaház orvosa hamarosan magához térítette a művészt, aki saját lábán ment haza. Délután ismét mellszorongásról panaszkodott, mire lefeküdt. Szenvedései csillapítására injekciókat kapott és nyugodt álmában töltötte az éjjelt. Ma reggel 6 óra után feketekávéját elfogyasztva így szólt: »ejnye de jólesett!« Alig, hogy kimondta, hátrahanyatlott és pár pillanat alatt kiszenvedett. Halálának oka: a szívveredények elmeszesedése.«

Igy a *Pesti Napló* részletes tudósítása. Tehát nem aféle rendes polgári halálról volt szó, valami hosszúlejtű tüdőgyulladás következtében! Igenis, ez a szív meghasadt, igaz, hogy az orvosok a

szívveredények elmeszesedését állapították meg a halál okául, de hogy ezt a művész-szívet minő okok törték meg, annak a nyomát nem találhatják meg. Ellenben mindenki tudta az Operaházban. És azonkívül is. Nem is állítottam, hogy a *Mesterdalnokok* után következett volna be a nagy ember halála, élt még két esztendeig, de az volt az első ütés a szívére, amikor utóda cinikusan a szemébe vágta: »Dávid nem éneklek Hans Sachsot többé sohasem!« Az utolsó ütés *Walckür* Vándora miatt következett be, amikor azon a végzetes délelőttön erre a szerepre más nevet látott kiírva próbára. Nem tudom Márkus Dezső cáfolatát másként magyarázni, mint azzal, hogy soraimból szemrehányást érzett önmaga ellen, mint ama gyönyörű korszak egyik oszlopos tényezője ellen. Nos, őt nem érheti vád. Másról és másokról van szó, de ennek a kifejtése messzire vezetne, majd rákerül a sor erre is. Bizonyos, hogy a művész is megöregszik, de a művész művész marad, csak anyagi eszközei hagyhatják cserbe lassan-lassan. Ilyenkor a vezetőhelyen halának és nobilis gyöngédségnek kell érvényesülnie, annak a lélektani finomságnak, amely megért, enyhít és megalázást, kegyetlenséget kikerül. Hogy akkor mi fáj halálosan Ney Dávid szívének, azt elmondhatja unokaöccse, a derék, öreg Ney Bernát kollégám, aki utolsó útján hazafelé támogatta. Minthogy lassan-lassan megírom emlékezéseimet — *soha, de sohasem önmagamról, csak egykori kollégáimról!* — meg kell védenem szavahihetőségemet és adataim alaposságát. Ezekben a mohó időkben, amik nem kedveznek a művészi ősök és hagyományok tiszteletének, nálunk sem, másutt sem, — meggyújtom olykor-olykor a kegyelet mécsesét az elmúlt dicsőség egy-egy sírján, mint nagyidők tanúja.

Igenis, úgy halt meg a mi Dávidunk, ahogyan elmondtam. De már multkor tanakodtam magammal, felhívjam-e a közfigyelmet arra, *hogyan él most ennek a nagy művésznek a családja? A legnagyobb inségben.* Remélem, nem bántja sem az általam mélyen tisztelt 80 esztendőös özvegyet, sem leányait, hogy helyettük panaszodom. Jövő esztendőben lesz harminc esztendeje, hogy a családfő

meghalt. Halála után Ferenc József király a szerény nyugdíjon kívül magánpénztárából kegydíjat utalványozott az özvegynek, tekintettel arra, hogy Ney Dávid, valahányszor külföldre hívták, az ott kínált összeg feléért maradt Budapesten. Ezt a kegydíjat az összeomlás után törölték, míg másoknak meghagyták. A zsidó hitközség, amelynek ünnepein Dávid évtizedeken át honorárium nélkül énekelte — (csupán életének utolsó esztendejében kapott egy sorsjegyet) — néhányszor szerény összegekkel segített a küszködő családon. Még élnek, akik szívükben és fülükben hallják Ney Dávid énekét, a kultúresaládok ifjabb nemzedéke pedig bizonyára gyakran hallja nagyszüleiktől, szüleiktől az ő nevét. *Fel kell hívnom a nagy nyilvánosság figyelmét a nagy művész szerencsétlen családjára.*

Az Operaház most üli meg fennállásának ötvenedik esztendejét, lesz sok kitüntetés, elismerés. Az elevenen élők számára, megérdemelten, mert műintézetünk dicsőségére válik a magyar kultúrának. Milyen szép lenne, ha az elismerés és hála egy sugara a multba is visszahullana, mint nagyfelkü ajándék hivatalos részről is az Operaház egy hősi halottjának családjára számára.

Vasquez Italia grófné,

a m. kir. Operaház tiszteletbeli és örökös tagja